

РОЗГЛЯНУТО
Вченою радою
Протокол № 4
від 28 03 2024 року

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Пенітенціарної
академії України
28 03 2024 року № 131/09

ПОЛОЖЕННЯ ПРО СИСТЕМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ПЕНІТЕНЦІАРНІЙ АКАДЕМІЇ УКРАЇНИ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в Пенітенціарній академії України (далі – Положення) розроблено на основі Конституції України, законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», з урахуванням листів МОН України від 23 жовтня 2018 року № 1/9-650 «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти», від 15 серпня 2018 року № 1/11-8681 «Рекомендації щодо запобігання академічного плагіату та його виявлення в наукових роботах (авторефератах, дисертаціях, монографіях, наукових доповідях, статтях тощо), від 20 травня 2020 року № 1/9-263 «До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності», Рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності (рішення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року, протокол № 11), Методичних рекомендацій Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 квітня 2021 року № 5 «Щодо застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно попередження та врегулювання конфліктів інтересів, дотримання обмежень щодо запобігання корупції», Статуту Пенітенціарної академії України, Положення про організацію освітнього процесу в Пенітенціарній академії України, Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в Пенітенціарній академії України, Положення про сектор забезпечення якості вищої освіти в Пенітенціарній академії України, інших нормативно-правових актів у сфері вищої освіти.

1.2. Положення розроблено з метою встановлення базових засад щодо запобігання, перешкоджання виявам академічної недоброчесності та припинення таких фактів шляхом навчання, керівництва і наставництва, а також через створення позитивного, сприятливого й доброчесного освітнього і наукового середовища в Пенітенціарній академії України (далі – ПАУ).

1.3. Положення є частиною внутрішньої системи забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в ПАУ і є обов'язковим для всіх учасників освітнього процесу.

1.4. Основні терміни Положення:

Автор – це фізична особа, яка своєю творчою діяльністю створила твір.

ЗГІДНО З ОРИГІНАЛОМ
Інспектор відділу
документального забезпечення
ПАУ

Ол. Ов. Несенко

Твір – загальний термін для позначення результату творчої діяльності людини в науковій, літературній і художній сферах, представленого на паперових носіях та/або в електронному вигляді, зокрема в мережі Інтернет (монографія, підручник, навчальний посібник, стаття, тези, препринт, автореферат і рукопис дисертації (дисертаційна робота), кваліфікаційна робота: дипломна робота, дипломний проєкт).

Кваліфікаційна робота – навчально-наукова робота, яка може передбачатися на завершальному етапі здобуття певного рівня вищої освіти для встановлення відповідності набутих здобувачами результатів навчання (компетентностей) вимогам стандартів вищої освіти.

Форми кваліфікаційної роботи: дипломна робота (проєкт), дисертаційна робота, публічна демонстрація (захист), сукупність наукових статей тощо.

Необ'єктивне оцінювання – вид порушення академічної доброчесності, під час якого спостерігається свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти.

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору.

Потенційний конфлікт інтересів – наявність в особи приватного інтересу у сфері, в якій вона виконує свої повноваження, що може вплинути на об'єктивність чи неупередженість ухвалення нею рішень або на вчинення чи невчинення дій під час виконання зазначених повноважень.

Приватний інтерес – будь-який майновий чи немайновий інтерес особи, в тому числі зумовлений особистими, сімейними, дружніми чи іншими позаслужбовими стосунками з фізичними чи юридичними особами, в тому числі ті, що виникають у зв'язку з членством або діяльністю в громадських, політичних, релігійних чи інших організаціях.

Унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (у відсотках) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального обсягу матеріалу.

Цитата – порівняно короткий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого опублікованого твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерела цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими свої твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2. СКЛАДНИКИ СИСТЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ В ПАУ

2.1. Система забезпечення академічної доброчесності в ПАУ складається з таких компонентів: нормативної бази; інформаційної бази; органів супроводу та контролю за дотриманням академічної доброчесності; інструментарію впровадження принципів академічної доброчесності; інструментарію контролю за дотриманням академічної доброчесності.

2.2. Нормативна база описує механізми впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси, заходи із

забезпечення дотримання принципів академічної доброчесності, процедури запобігання та боротьби з порушеннями принципів академічної доброчесності.

До нормативної бази належать документи:

- Положення про систему забезпечення академічної доброчесності в ПАУ;
- Положення про комісію з питань академічної доброчесності в ПАУ;
- Кодекс академічної доброчесності ПАУ;
- Положення про внутрішню систему забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в ПАУ;
- Положення про сектор забезпечення якості вищої освіти в ПАУ;
- Положення про перевірку наукових, навчально-методичних, кваліфікаційних робіт на академічний плагіат;
- Положення про підготовку та захист кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 053 «Психологія» ПАУ;
- Положення про підготовку та захист кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти на другому (магістерському) рівні за спеціальністю 053 «Психологія» ПАУ;
- Правила поведінки здобувача вищої освіти в ПАУ;
- Положення про організацію освітнього процесу в ПАУ;
- Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (PhD) в ПАУ;
- інші нормативні документи щодо здійснення відповідних видів освітньо-наукової діяльності в ПАУ, в яких у тому числі відображаються питання академічної доброчесності.

2.3. Інформаційна база, за допомогою якої популяризуються принципи академічної доброчесності та підвищується рівень обізнаності всіх учасників освітньо-наукової діяльності в ПАУ, має основні складові:

- вебсайт ПАУ;
- вебсторінку сектору забезпечення якості вищої освіти в ПАУ (рубрика сторінки «Академічна доброчесність»).

2.4. Органи супроводу та контролю за дотриманням академічної доброчесності, до яких належать структурні підрозділи та уповноважені комісії, що забезпечують популяризацію принципів академічної доброчесності, їх упровадження в освітньо-наукову діяльність ПАУ, а також виконують наглядову та контролюючу функції, мають у своєму складі:

- сектор забезпечення якості вищої освіти ПАУ;
- уповноважену особу з питань запобігання та виявлення корупції в ПАУ;
- комісію з питань академічної доброчесності в ПАУ;
- співробітника відділу наукової діяльності та міжнародного співробітництва ПАУ, який проводить перевірку на рівень оригінальності твору за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, що пропонується ПАУ;
- фахівця з відповідної предметної області (науковий керівник);
- колегіальний орган (засідання кафедр щодо допуску кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти до захисту);

- органи курсантсько-студентського самоврядування;
- інші структурні підрозділи в межах їх посадових обов'язків.

3. УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Управління процесом дотримання академічної доброчесності на загальноакадемічному рівні здійснює проректор за напрямом. Управління процесом дотримання академічної доброчесності в освітній діяльності ПАУ та інформування здобувачів вищої освіти і співробітників про неприпустимість порушення академічної доброчесності, а також реалізація заходів щодо запобігання виявам академічної недоброчесності здійснюють:

- сектор забезпечення якості вищої освіти;
- ад'юнктура (аспірантура);
- наукова бібліотека;
- відділ наукової діяльності та міжнародного співробітництва;
- відділ магістратури;
- кафедри;
- органи курсантсько-студентського самоврядування та інші структурні підрозділи ПАУ.

3.2. Управління процесом дотримання принципів академічної доброчесності при реалізації всіх напрямів наукової діяльності здійснює проректор за напрямом. Контроль за дотриманням академічної доброчесності, реалізація заходів щодо запобігання виявам академічної недоброчесності при здійсненні окремих напрямів наукової діяльності проводиться в частині:

- діяльності наукових журналів ПАУ;
- проведення академічних заходів наукового, науково-методичного і іншого спрямування (конференції, семінари тощо);
- проведення захистів дисертацій на здобуття наукових ступенів;
- захисту прав інтелектуальної власності;
- виконання науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок державного та/або місцевих бюджетів.

Функцію контролю здійснюють відповідні структурні підрозділи, які підпорядковані проректору за напрямом.

3.3. Управління процесом дотримання академічної доброчесності з покладанням контролюючої функції на факультетах здійснюють:

- з питань дотримання академічної доброчесності в освітньому процесі та з інших питань, пов'язаних з дотриманням принципів академічної доброчесності (крім наукової діяльності) – сектор забезпечення якості вищої освіти;
- з питань академічної доброчесності в науковій діяльності – відділ наукової діяльності та міжнародного співробітництва.

3.4. Управління процесом дотримання академічної доброчесності та інформування здобувачів вищої освіти і співробітників про неприпустимість порушення академічної доброчесності з покладанням контролюючої функції на кафедрах здійснюють:

- начальник/завідувач кафедри;

– гарант освітньої програми.

3.5. Управління процесом дотримання академічної доброчесності та інформування здобувачів вищої освіти про неприпустимість порушення академічної доброчесності з покладанням контролюючої функції при викладанні освітніх компонент здійснюють викладачі, які забезпечують реалізацію освітньої програми.

3.6. Популяризація принципів академічної доброчесності, інформування здобувачів вищої освіти про неприпустимість порушення принципів академічної доброчесності та реалізація заходів щодо запобігання виявам академічної недоброчесності проводиться, в тому числі курсантсько-студентським самоврядуванням ПАУ. Інформаційно-технологічна діяльність щодо популяризації принципів академічної доброчесності, основ інформаційної грамотності та роботи з базами даних здійснюється науковою бібліотекою ПАУ.

3.7. Інструменти популяризації принципів академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності, що виконують просвітницьку функцію і за допомогою яких стає можливим запобігання випадків порушення принципів академічної доброчесності, це: інформаційно-консультативний супровід співробітників ПАУ (педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та інших категорій співробітників) та здобувачів вищої освіти через створення відповідних ресурсів на офіційному вебсайті ПАУ; доступ до відкритих онлайн-курсів за тематикою академічної доброчесності та основ інформаційної грамотності; реалізація програми підвищення кваліфікації науково-педагогічних і педагогічних працівників та проведення систематичних майстер-класів для учасників фокус-груп здобувачів вищої освіти із забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти з питань академічної доброчесності тощо.

3.8. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами вищої освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти.

3.9. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

- добросовісне використання штучного інтелекту (artificial intelligence) в навчанні.

3.10. За кожне порушення академічної добросовісності здобувачі вищої освіти і співробітники ПАУ можуть бути притягнуті як до одного, так і до кількох видів академічної відповідальності залежно від рішення комісії з питань академічної добросовісності ПАУ.

Застосування конкретного виду академічної відповідальності за порушення академічної добросовісності здійснюється з урахуванням:

- визнання порушником провини в порушенні академічної добросовісності, усвідомлення ним неприпустимості подальших порушень;

- факту першого порушення або систематичності вчинення порушень, їх сукупності;

- ступеня впливу порушення на репутацію ПАУ, факультету, кафедри тощо;

- ступеня впливу порушення на якість та подальші результати навчання (для здобувачів вищої освіти) та здійснення освітньої і наукової діяльності (для педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників);

- інших обставин вчинення порушення.

4. ЗАХОДИ ІЗ ЗАПОБІГАННЯ, ПЕРЕШКОДЖАННЯ АКАДЕМІЧНІЙ НЕДОБРОСОВІСНОСТІ ТА ЗУПИНЕННЯ ЇЇ НА РІЗНИХ УПРАВЛІНСЬКИХ РІВНЯХ

4.1. На академічному рівні.

4.1.1. Усі кваліфікаційні роботи (за згодою) здобувачів вищої освіти підлягають публікації в репозитарії бакалаврських або магістерських робіт сайту наукової бібліотеки ПАУ. Відповідальність за дотримання академічної добросовісності розміщених у цих репозитаріях робіт несуть автори.

4.1.2. Відділ наукової діяльності та міжнародного співробітництва контролює процес належного оформлення посилань на матеріали, використані у письмових роботах, збирають та передають наукові, навчальні та навчально-методичні матеріали до редакційно-видавничої групи.

4.1.3. Редакційно-видавнича група відповідає за оформлення, редагування, видання та поширення отриманих наукових, навчальних та навчально-методичних матеріалів.

4.1.4. Редколегії, до яких надходять статті, мають виявляти посилену вимогливість до процесу рецензування статей у частині експертної оцінки (із залученням членів редколегій, зовнішніх експертів, запровадження процедур «сліпого», «подвійного» рецензування) та перевірки програмно-технічними засобами поданих матеріалів щодо академічного плагіату.

4.1.5. Сектор забезпечення якості вищої освіти:

- щомісяця випускає інформаційний бюлетень з метою інформування учасників освітнього процесу з питань академічної добросовісності.

4.1.6. Співробітник відділу наукової діяльності та міжнародного співробітництва ПАУ проводить перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти всіх рівнів, ступенів та спеціальностей на наявність академічного плагіату.

4.1.7. Наукова бібліотека ПАУ:

– за поданням гарантів освітніх програм (завідувачів/начальників кафедр) у репозитарії наукової бібліотеки ПАУ розміщує тексти кваліфікаційних робіт (дипломних робіт) здобувачів вищої освіти всіх спеціальностей (спеціалізацій) та форм навчання;

– організовує і проводить заняття з академічної доброчесності та правил користування електронною науковою бібліотекою для здобувачів вищої освіти першого курсу навчання.

4.1.8. Сектор забезпечення якості вищої освіти разом з органами курсантсько-студентського самоврядування впродовж навчального року проводить анкетування здобувачів вищої освіти та кураторів академічних груп з різних аспектів організації освітнього процесу та доводить узагальнені результати опитувань до адміністрації ПАУ, усіх зацікавлених сторін.

4.1.9. Керівник структурного підрозділу ознайомлює працівників з Положенням та Кодексом академічної доброчесності ПАУ та організовує підписання ними Декларації про дотримання академічної доброчесності учасника освітнього процесу ПАУ (далі – Декларація). Підписані Декларації зберігаються в секторі забезпечення якості вищої освіти ПАУ.

4.1.10. Це Положення та інші нормативні документи щодо впровадження принципів академічної доброчесності в науковий та освітній процеси мають бути розміщені на офіційному вебсайті ПАУ.

4.2. На рівні факультету.

4.2.1. Начальник/декан факультету ознайомлює своїх співробітників з Положенням і Кодексом академічної доброчесності ПАУ та організовує підписання ними Декларації. Підписані Декларації зберігаються в секторі забезпечення якості вищої освіти ПАУ.

4.2.2. На факультетах запроваджуються спеціальні заняття для здобувачів вищої освіти та наукових ступенів з основ академічного письма і дослідницької роботи, коректного використання в письмових роботах інформації з інших джерел та уникнення академічного плагіату, правил опису джерел та оформлення цитувань.

4.3. На рівні кафедри.

4.3.1. Здобувачі вищої освіти повинні бути ознайомлені з Положенням та Кодексом академічної доброчесності ПАУ впродовж місяця від дня зарахування до ПАУ, а наукові, педагогічні, науково-педагогічні працівники, працівники – під час прийому на роботу. Факт ознайомлення з цим Положенням та Кодексом академічної доброчесності ПАУ фіксується підписанням вказаними особами Декларації. Декларації здобувачів вищої освіти та НПП зберігаються в секторі забезпечення якості вищої освіти. Відмова від підписання Декларації не звільняє учасника освітньо-наукового процесу від академічної відповідальності і застосування заходів дисциплінарного характеру за порушення академічної

доброчесності та етики академічних взаємовідносин відповідно до нормативної бази ПАУ і чинного законодавства України.

4.3.2. Керівник кваліфікаційної роботи в обов'язковому порядку ознайомлює з цим Положенням здобувачів вищої освіти, а на всіх етапах виконання кваліфікаційної роботи контролює і попереджає факти академічного плагіату.

4.3.3. Завідувачі/начальники кафедр стежать, щоб силабуси навчальних дисциплін містили вимоги щодо дотримання здобувачами вищої освіти академічної доброчесності.

4.3.4. Викладачі зобов'язані:

- власним прикладом демонструвати на лекціях роботу з джерелами інформації, посилатися на них, озвучувати першоджерела під час проведення навчального заняття, давати короткі завдання щодо роботи з якісними науковими джерелами до видів самостійної роботи здобувачів вищої освіти тощо;

- знати про основні причини курсантського (студентського) академічного плагіату та запобігати їх виявам;

- уміти виявляти випадки академічного плагіату в текстах здобувачів вищої освіти;

- надавати здобувачам зрозумілу інформацію про правила академічного письма;

- прописувати в методичних матеріалах для здобувачів вимоги до різних видів письмових робіт (обсяг, стиль цитування, правила оформлення тощо) та критерії їх оцінювання;

- розробляти нестандартні, творчі завдання з навчальних дисциплін та інших освітніх компонент освітньої програми, постійно їх оновлювати;

- демонструвати здобувачам вищої освіти приклади виконаних робіт;

- упродовж роботи здобувача вищої освіти над текстом кваліфікаційної роботи проводити щонайменше одну проміжну перевірку чорнового варіанта роботи, надавати рекомендації здобувачу вищої освіти щодо покращення тексту роботи.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Це Положення вступає в дію з моменту його затвердження рішенням (наказом) ректора ПАУ.

5.2. Зміни і доповнення до цього Положення розглядаються і схвалюються вченою радою та затверджуються рішенням (наказом) ректора ПАУ.

Начальник сектору
забезпечення якості вищої освіти
старший лейтенант внутрішньої служби

В'ячеслав НЕСТЕРЕНКО